

DANIEL

Apo betan iká itan nete jaskarain seneni kaai Danielnin wishaa

Daniel iká yoikin peoa

1 ¹ Joacim, Judáin apo iká jawen kimisha baritia itínra, Babilonia apo Nabucodonosor Jerusalénhain nokota iki, jatianra jawen sontárobaon ja jema kateaketana iki.

² Ibon oinresara Nabucodonosornin Joacim yataxon, icha jawékiribi ja Diossen xobonkonia bia iki. Nabucodonosorninra yatanxon Babiloniain jato boá iki, jatianra ja iresama jawéki boabo, jawen diossen xobonko jakon jawékibo ikain aká iki;

³ Jainxonribira, ja apon xobonko teetai joni koshibaon koshi Aspenaz, neskara ati yoia iki, israelitabo xaranmea ja apon rarebobo, itan kikin jonibaon rarebobo boxonti,

⁴ jaton yoranko jawe jakonmabi néomabo, metsábo, jakon axéyabo, onan shinanyabo, jawéki ati onanbo, itan ja apon xobónko teeti atipana bake ranonbo. Jabora Babiloniabaon join yoyo iti, itan wishati onanmakanti iká iki.

⁵ Ja Nabucodonosornin akairibi nete-tiibi ja bake ranonbo pimakanti, jainxon jan akai vinoribi jato xeamakanti, itan kimisha baritia senen jato axeakantira jato yoia iki, ja onankin senenhaxpari apon yonoti iti ikana iki.

Jabé ikábo betan Daniel apon xobonko iká

⁶ Ja bake ranonbo xaranra iká iki Daniel, Ananías, Misael jainox Azarías, jabora Judá jonibo ikana iki,

⁷ ja apon xobonko teetai joni koshinra wetsa jane jato menia iki: Daniel jnea iki Beltsasar akin, Ananías, Sadrac akin; Misael, Misac akin; Azarías, Abed-nego akin.

⁸ Danielnin shinana iki ochanaketian apon akairibi pitima jainxon jan akai uva xeatiribi xeatima, jaskákinra ja apon xobonko teetai joni koshi yokata iki, ochanaketian ja apon akairibi jawé-kiamakaskin jato teatima,

⁹ Diossenbi amaara ja apon xobonko teetai joni koshín Daniel oinna jakon iká iki,

¹⁰ ikaxbira yoia iki: —Nokon ibo apokira ea raketai. Jaskara maton piti itan jaskara maton xeatira jan ea yoia iki, jatianra jatíribi ranonbo keskáma maton bemanan pasná iketian, mato kopí apon ea reteti iki —akin.

¹¹ Ja Daniel, Ananías, Misael jainox Azarías koiranti koshi imaa joni, apon xobonko teetai joni koshi betanra, Daniel yoyo ika iki, jatianra yoia iki:

¹² —Enra mia yokatai nato noa min yonotibo oinnoxon min noa tanati: jato yoiwe chonka nete kaman verdurabires pimaxon, onpaxbichoribi noa xeamakanon ixon.

¹³ Jatí nete winota pekáora, ja apon akairibi piai bake ranonbaon bemanan betan non bemanan min ointi iki, ja min oinna keskára min nobetan ati iki —akin.

¹⁴ Jan jato koirannai joni koshín shinanra, jaton shinan keskaribi iká iki, jaskara ixonra chonka nete kaman jato tanaa iki.

¹⁵ Chonka nete winota pekáora, ja apon akairibi piai bake ranonbo xewina jaton yora kikin jakon iketian, bebonbiros koshibo ikana iki.

¹⁶ Jatianra, jato koirannai joni koshin jaton piti betan jaton uva xeati jan bixon, verdurabichores jato pimaa iki.

¹⁷ Jaskáaxon ishton onanti shinan, itan jatíbi meskó kirika wishábo ninkati onan shinan, Jainoaax jawékinin axeti onan shinan, ja chosko bake ranon Diossen jato menia iki. Namá keská meranxon oinkanabo, itan ja namákanabo jaskara yoii iká riki ixon yoiti onanribira Daniel iká iki.

¹⁸ Jatio basi ikax já bebon kati apon yoia senenketianra, ja apon xobonko teetai jato koirannai joni koshin ja bake ranonbo já bebon jato boa iki.

¹⁹ Apora jato betan yoyo ika iki, ikaxbira, Daniel, Ananías, Misael Jainoaax Azarías keská, jatíbi ja bake ranonbo xaranmea westíorabi nokoyamaa iki, jaskara ikaxa apon yonoti jikiax Jain banékana iki.

²⁰ Jatíbi jawéki onan ixon, itan shinanya ixon yoiti apon jato yokatará, jawen mainmea onanyabo itan shinanman onanmisbo, chonkaakin bebonbiros jato xewina jaskáaxon jakonhakin ati onanbo ikana iki.

²¹ Jatian moa Ciro apo iká reken baritia iketianra, Daniel Babiloniainbi baneta iki.

Apo Nabucodonosornin namata

2 ¹ Ja apo iká jawen rabé baritia ikáto-ninra, Nabucodonosornin ichaakin namata iki, jabo shinanira oxati atipanayamaa iki.

² Jaskákinra kenamaa iki meráyabo, shinanmanres onanmisbo, yobébo itan onanyabo. Jabora boax apo bebon ikana iki,

³ jatianra jato yoia iki: —En namataki jawe yoii iká iki ixon onankaskinra, en jaakinres shinanai —akin.

⁴ Jatianra ja shinan onan joni-baon arameo join ja apo yoikana iki: —Jatíbitian mia kikin ikax jabanon! Mia kikin ixon, nato min yonotibo min namata noa yoiwe, jatianra jaskati iká riki ixon onantiakin mia non yoiti iki —akin.

⁵ —Neskara atira en shinanke —akinra apon jato aká iki: —Jaweki en namata ixon maton ea yoiamaketian, itan ja en namataki jawe yoii iká iki ixon maton ea yoiamaketianra, mato beshéakin xatekanti iki, Jainxonra maton xobobo manish tsamata keskáres banétiakanti iki.

⁶ Ikaxbi jaweki en namata ixon maton ea yoiketian, itan ja namáki jawe yoii iká iki ixon onantiakin maton ea yoiketianra, icha jawéki en mato meniresti iki, enra mato akinti iki, Jainxonra aniakin en mato rabikaamatí iki. Jaskara iketian, ja en namataki jawe iká iki ixon ea yoikanwe, Jainxonra jawe yoii ikarin iki ixon onantiakin ea yoikanwe —akin.

⁷ Ja shinan onan jonibaonra jakiribi yoia iki: —Min namata noa yoiwe, jatianra jaskara yoii iká riki ixon onantiakin mia non yoiti iki —akin.

⁸ Aponra jato yoia iki: —Enra kikinhakin onanke. Jaskara ati en moa shinannara maton onanke, jakopíra mato basiai.

⁹ Jaskara iken, ja en namata yoiamaxonra, jatíxonbi senenbiros maton masá teneti iki, janso itan ikonma ea yoinoxonra maton shinanke, matora manatai jaskara ati en shinanna moa en atima. Jaskara en namata, ea yoikanwe, jaskáxonra en onanti iki, jawe yoii ikárin ixon maton onantiakin ea yoiti atipana —akin.

¹⁰ Jatianra onanbaon yoia iki: —Nato netenra tsoabi yamake. Ja onantinin keenai non tsoabi yoiti. Jainoaaxa, jatíbitian tsoa apobi yamaa iki, bebon koshi itan kikinbiros atipanya ixonbi, shinanmanres onanmisbo, iamax onan shinanya jonibó jaskara jawéki ati jato yokata.

¹¹ Min ati noa yoiara kikinbires atikoma iki, jan yoitira tsoabi yamake, diosbaonparira yoiti iki; ¡Ikaxbi jabora jonibo xaran jaamabo iki! —akin.

¹² Jaskara ninkataxa apo kikinni sinata iki, jaskáxonra Babiloniainao jatíbi onan shinanya jonibo jato reteti joi pikoa iki.

¹³ Ja joi jatíbiain ninkakaaketianra, Daniel itan jabé ikáboribi retenoxon benakana iki.

Apon namata Danielnin onantiakin yoia

¹⁴ Jatianra shinanshamanax itan onantishamani, Arioc betan Daniel yoyo ika iki, jara apon sontárobaon joni koshi ixon onan jonibo moa jato retei iká iki.

¹⁵ Jatianra Danielnin yokata iki: —¿Jawekopíki apon nato ja senen-hati joi ishtonbires pikoa? —akin. Ariocnirra jaskara kopí aká onantiakin yoia iki.

¹⁶ Jaskáara Daniel apoiba kaa iki, já betan jawetio basitani imatira yokata iki, jan namataki jawe iká iki, jainoxax jawe yoii ikárin ixon onantiakin yoiti kopí.

¹⁷ Jaskáara pekáora jawen xobon kaxon, jatíbi jaskara winotabo jabé ikábo, Ananías, Misael, Azarías jato yoia iki,

¹⁸ ja Babiloniainao jatíribi onan jonibo betan jato reteyamanon ixon, ja onantima namá onantiakin yoiti kopí, naikanmea Diossen akinon ixon yoká-tira jato yoia iki.

¹⁹ Ja yamébira, Daniel Diossen akinna iki, ja onantima namá jaskati ikára onantiakin yoia iki. Jaskara aká kopíra naikanmea Ibo Dios rabikin

²⁰ neskara joibaon aká iki:

“Diossen Jane jatíbitian jakon ibanon,
jaskáaxon jakon ati onan shinan, itan koshi shinanra jawena iki.

²¹ Diossenra rama nete iitaibo wetsatianbo itiakin akai, jawen ititianbobiribi ikaibo

ikenbira, wetsatianbo itiakin akai; ja apo iitaibo pikoxonra wetsabó jikimai, shinanyabora ani shinan meniai, onanbora jaskáxon jakon ati onan shinan meniai.

²² Janra kikin chichokea jawékibo itan joné jawékibo, jishtiakin pikoai; yamé meran iká jawékibora onanke, jara joébires iki.

²³ Mia nokon papabaon Diossa en irake akai, Jainxonra en mia rabiai, minra onan itan koshi ea imake; Jainxonra mia non yokatabo rama min ea onanmake: apon ja onankashoraira min noa onanmake”, akinbo.

²⁴ Jaskata pekáora, Daniel Arioc oinni kaa iki, jara Babiloniainao onan jonibo jato reteti apon yoia iká iki, jatianra yoia iki: —Onan jonibo reteyamawe. Apoiba ea boé, jan namatara jatíbi onantiakin en yoiti iki —akin.

²⁵ Jatianbira Ariocnirra apon Nabucodonosorhiba ja Daniel boá iki, Jainxon apon yoia iki: —Ja yatanxon bekana Judá jonibo xarameara westíora joni en nokoke, min namatara onantiakin jan mia yoiti atipanke —akin.

²⁶ Jatianra ja Beltsasar akin janekana Daniel apon yoia iki: —¿Minki ea yoiti atipana, jaskara en namata, Jainxon ja namáki jawe yoii iká iki ixonki min yoiti atipana? —akin.

²⁷ Danielnirra yoia iki: —Tsoabira onan yamake, shinanman onamisbora yamake, onanyaribira yamake, wish-tinbo onanaribira yamake, jabo min onankasai ja joné jawéki jan mia onantimira tsoabi yamake.

²⁸ Ikaxbira westíora Dios naikan jake joné jawéki onantiakin pikoai, janra mia onanmake jaskara jawéki rama winoti kaibo. Min oxaxon namá meran min oinnabora jaskara yoii iká riki ixon onantiakin en mia yoiai:

²⁹ Miara min oxatiaín iká iki; Jainxonra jaskara jawéki rama iki kaai shinanna iki, ja Joné jawékibo onantiakin pikoatoninra jaskara ikí kaaibo onanmaa iki.

³⁰ Earibira ja Joné jawéki onanmaa iki, jara jatíbi jonibo xewina onan iketian ea akáma iki, min namata jaskara yoii iká riki ixon onantiakin yoiti kopí ea akára iká iki, jaskáaxon min shinan meran akábo onanti kopí.

³¹ Namá meranra, min oinna iki, joni keská kikin aniosi penébires itan onsá-bires mí bebon wenitai.

³² Ja joni jisátonin mapora iká iki meskoama orobires; jawen xochi betan jawen ponyan plata; jawen poko, itan jawen kishira, bronce iká iki;

³³ jawen rabé witax yamibires; Jainoxa jawen taé pakex yamiribi, ja wetsa pakex jawen taéra mapó iká iki.

³⁴ Min ja oinnaitianra, mananmameax tson weranamabi westíora makan tseké-kiranax, ja joni jisákan taeki pakéxon beshéakin roroa iki.

³⁵ Ja yami, bronce, plata itan oro, jabora ishtonbires poto baneta iki, bariaitian trigo xemea pei choshi, jawebi yamatiakin niwen boa keskára iká iki. Ikaxbira ja joni jisáki paketa makan ani, manan banéxonra jatíbi mai mapoa iki.

³⁶ Ja namára neskara iki. Ramara jaskara yoii iká riki ixon en mia yoiai.

³⁷ Miara jatíbi apo xewina iki, ja naikanmea Diossen mia imaa, koshi shinanra mia menia iki, icha koshira mia menia iki, jakon ninkakataira mia imaa iki,

³⁸ ja oro mapoyara neskara iki, jatíbi jonibaon koshi, yoinabaon koshi itan peia yoinabaon koshi, Diossen mia imaa.

³⁹ Mia iká pekáora, jato ikinnai wetsabo mii namanhori koshimatani janoxiki, Jainoxa ja kimisha itin iká jato ikinnabora, ja bronce iki, jatíbi mai iboa koshibora iti iki.

⁴⁰ Japekáora jawen chosko itin iká koshi ixon jato ikinnaboi, yami keská koshi iti iki; Yamín jatíbi xatexon ras ati keskáakinra, wetsabo jatíbi jato ras ati iki.

⁴¹ Minra oinribia iki, pakex jawen taé metotiyabi mapó aká, Jainoxa wetsa pakex jawen taé metotiyabi yamibires; ja yoii ikára neskara iki, jan jato ikinnabora rabé tsamá ikanti iki, yami keská koshi ikaxbira yami betan mapó meskota min oinna iki.

⁴² Ja tae metotibora iká iki pakex yamibires, Jainoxa wetsa pakex mapó, nato jaskara yoii ikára, ja koshi ikaxbi koshimaribi iti yoii iká iki.

⁴³ Jatian min oinna yami betan mapó meskota keskatira, ja joni koshibo wetsa mainmeabo betan joi senenhabeconax wanoax Jainbicho tsinkíkanti iki; jaskataxbira westíora yorabicho keská ikantima iki, ja yami betan mapó meskótai atipanyamaa keskára ikanti iki.

⁴⁴ Jaskáakin jabaon jato ikinnai kamanra, jawetianbi ras atima itan wetsa mainmeabaonbi jatoarestimaa kin, naikanmea Diossen tsonbi ras atima jato ikinai apo imati iki, jaskáaxonra jatíribibo jatíbi jato keyoti iki, jaskáaxa jabichores jatíbitian iti iki.

⁴⁵ Jaskara yoii iká riki, ja mananmameax westíora makan tson weranamabi tsekékirani joxon jaki pakékin ja yami, bronce, mapa, plata, ja oro potobichores itiakin banea, min oinna. Rama jaskara winoti kaira, kikin Diossen mia oinmaa iki. Ja namára ikonshaman iki, Jainoxa ja onantiakin yoiara jaskarakon iki —akin.

⁴⁶ Jatianra apo Nabucodonosor Daniel bebon chirankootax, maikibi bekepinon kaman beota iki, jatianra jawékibo betan incienso ininti meniti jato yoia iki.

⁴⁷ Japekáora Daniel yoia iki: —Maton Diossa jatíbi diosbo xewina koshi iki; apobaon Ibo riki, Jainoxa Joné jawékibo onantiakin pikoai iki, jaskara

iketianra nato joné jawéki min onantiakin pikoke —akin.

⁴⁸ Jaskata pekáora apo bebon ani koshi Daniel imaa iki, Jainxonra itan kikin jawékibo menia iki; jaskáribiaxonbira Babilonia mainmea koshi jikimaa iki, Jainxonra ja mainmea jatíbi onan jonibo xewina jaton koshi imaa iki.

⁴⁹ Danielnin yokáketianra, apon ja Sadrac, Mesac itan Abed-nego, ja Babilonia mainkonia jakonhakin tee ati ani koshibo jato imaa iki. Danielra apon xobonkobi baneta iki.

Joni jisaakin oro aká rabiti

3 ¹Ja apo Nabucodonosornira oro joni jisáakin jato amaa, jawen keyá kimisha chonka metro iká iki, Jainoxa jawen pextin kimisha metro, ja axon Dura mai teshanpain chankantira jato yoia iki, jara Babilonia main iká iki.

² Japekáora ja mainmea jato ikinnai jatíbi joni koshibo kenati jato yoia iki, sóntrárobaon joni koshibo, jemamea joni koshibo, jato shinankiinai joni koshibo, koríki koiranmakana joni koshibo, jato joi benxoaxonai joni koshibo, jato joi benxoaxonaibaon koshibo, Jainoxa ja mainmea wetsa joni koshibo, jatíbi jabo jato kenatira jato yoia iki. Jan jato amaa joni jisá jaskaati iketian jato onanmakin.

³ Ja mainmea jatíbi joni koshibora, ja joni jisá aká onanni fiesta akí tsinkíkana iki.

⁴ Peokanon ixon jan jato yoiti imakanatoninra, moa peokanon ixon yoikin koshín jato saí aka iki: "Ninkákanwe jatíbi jemamea jonibó, jatíbi mainmeabó itan jatíbi ja meskó join yoyo ikaibó:

⁵ Trompeta, flauta, cítara, lira, salterio, gaita, jatíbi ja bewakin ati jawékibo ikaitian ninkatatiabira, ja apo Nabucodonosornin joni jisáakin oro jato amaa chirankooxon maton rabiti iki.

⁶ Jatíbi ja joni jisá aká chirankooxon rabiamabira, jatianbi horno tiritai meran potakanti ikii", akinbo.

⁷ Jaskara iketianra, ja icha joni Jain tsinkitabaon jatíbi jan música atibo akana ikaitian ninkáxon, ja oro akana joni jisá chirankooxon rabikana iki.

⁸ Jatíribi caldeobaon oinna, Judá jonibo jan jato ramiati atibires iketianra apo Nabucodonosorhiba kaxon,

⁹ yoikana iki: —¡Mia apo jatíbitian jawe, Jainoxa min Jane jatíbitian ja shinanti ibanon!

¹⁰ Minra yoia iki, jatíbi jan música atibo akana ikaitian ninkatatiabira, jatikaxbi chirankooxon ja joni jisá rabiti,

¹¹ jaskara iketian jaweratobaonki ayamai jabora horno tiritai meran potakanti iká iki.

¹² Jaskara ikenbira, jaweti Judá jonibo Jake, Babilonia mainko jakonhakin tee anón ixon min jato koshi imaa, jabaonra jawekeskaaxonbi min diosbo rabiamakanai, min joni jisá oro jato amaxon chankanaribira rabiamakanai. Jabo riki Sadrac, Mesac itan Abed-nego —akin.

¹³ Jatianra Nabucodonosor ikonbresi sinata iki, Jainxora Sadrac, Mesac, Abed-nego já bebon beti jato yoia iki. Jatianra moa já bebon ikanaitian,

¹⁴ jato yokata iki: —¡Ikonrin nokon diosbo maton rabiamai, itan ja oro joni jisáakin en jato amaaribi maton rabiamai?

¹⁵ ¿Ja música ikai ninkatatiabira, ja en jato joni jisaakin amaa beokainxon rabinox moa mato benxokaatarin? Maton rabiamaketianra, ja horno tiritai meran mato potakanti iki; ¿Jaskaketianki jawe diossen mato jamati iki? —akinbo.

¹⁶ Jatianra yoikana iki: —Nato jawékira jaskarama iki ikaxa noa miibetan join iti yamate.

¹⁷ Ja non rabiai non Diossenra, ja horno tiritai meranoa noa pikoti iki, jatíbi min noa jakonma akasaibira noa xabaati iki.

¹⁸ Ikaxbi, min noa chii meran potatima ikenbira, min diosbo non rabiamai, ja oro joni jisaakin akana bebonribira noa chirankoooyamai, rama min noa onanwe —akin.

**Kimisha bake ranon horno tiritai
meran potakanabi jainoax pikota**

¹⁹ Ja joibo ninkataxa Nabucodonosor, ja kimisha bake ranonki sinati jawen bemanan joshina iki. Jaskáxonra jaskaai axeckana bebonbires kanchis akin horno xanaati jato yoia iki;

²⁰ japekáora Sadrac, Mesac, Abed-nego jabo nexati, jawen kikin koshi sontárobo yoia iki, jaskáaxon ja horno tiritai meran jato potatira yoia iki.

²¹ Ja kimisha bake ranonra, jaton joni koshi ixon saweti chopayabipari ikenbi, nexaxon horno tiritai meran potakana iki.

²² Jatianra apon joi jatianbi senenhati iketian akin, horno kikinbiresi ketéketian ja kimisha bake ranon ja meran potaitian, sontárobo chiikan yatana mawákana iki,

²³ ja bake ranonbora nexáyabi horno meran pakékana iki.

²⁴ Jatianra Nabucodonosor ishtonbires wenita iki, jaskáxonra jan shinanman akinnai jawen jonibyoia iki: —Ja nexayonxon non chii meran potaa joni-boki kimishama iki? —akin. Jaskara riki akinra akana iki.

²⁵ —Enra oinnai chosko joni moa nexaa chorokootabo, chiikan jawaeyamaa ja meran jakonshamanres boanhatakanai, jatian jawen chosko itin iká Jonira ángel jisá iki —akin jato aká iki.

²⁶ Jaskara yoitaananra, Nabucodonosor horno patax kaax, saí ika iki: —¡Sadrac, Mesac, Abed-nego, koshi

Kimisha bakeranon chii tiritai meran potakana.

Diossen jonibó, jainoax pikotax neri
bekanwe! —iki. Jaskaara ja kimisha
joni chii tiritai meranoax pikókana iki,

²⁷jatianra ja mainmea jatíbi joni
koshibo Jain tsinkitabo, ja bake ranonbo
patax boankana iki, jaton yorabo oinka-
nara chiikan jaweaama iká iki, jaton
maponkonia booboo, itan jaton sawea
chopabo menotama, jainoax koin itsa-
bobi poayamakana iki.

²⁸Jatianbira Nabucodonosor neskati
saí ika iki: “¡Sadrac, Mesac, Abed-
negonin Dios rabikanwe, jawen yonoti
jonibo joi senenhaibo iketianra jato
jamanon ixon jawen ángel raanke, ja
apon yoia joira senenhayamakana iki,
jaton Diosma iketian wetsa dios chiran-
kooxon rabiamatianbi mawátininra
keenkana iki!

²⁹Jaskara iketianra rama en yoiai,
jawerato joniki nato bake ranonbaon
Dioski jakonmai yoyo ikai, jara jaxka-
kanti iki, jainoax jawen xobora chiima-
pobicho tsamátiakanti iki, wetsa jema-
meabires inonbi, wetsa mainmeabires
inonbi, wetsa joiabires inonbi, jaskara
ikaxa jaskáakin jato jamati atipana
wetsa dios yamake”, akin.

³⁰Jaskata pekáora apon ja kimisha
bakeranon, Babilonia mainmea bebon-
bires jakon jaton joni koshibo jato imaa
iki.

Apo Nabucodonosor shinan keyota

4 ¹“Ea, apo Nabucodonosor keenai
riki, jatíbi jemamea jonibo, jatíbi
maibotiibi, jatíbi meskó joiabo nato
neten jaabo jawe iamai jakonshaman,
itan icha jakon jawékinin bebona ikan-
tinin.

²Anibires jan manaiti jawékibo,
bochikia koshi Diossen ebetan aká
maton onantininra ea keenai.

³¡Jawen aká jawékibora anibires jan
manaitibo iki, itan jaskara iosma jawé-
kibo iki! Já apo ikára jatíbitian iti iki,
jawen koshira tekíaresi jawetianbi
keyótima iki.

⁴Eara, jakonbires nokon jakon ani
xobo meran jaa iki, icha jawékinin
bebbonxonra en jakonshaman shinanna
iki.

⁵Ikaxbira wetsa yamé, oxai rakáxon
namatax ea rateta iki, jatianra jabo
shinanni itan ja en oinnabaon akonbi-
reskin ea rakémaa iki.

⁶Jatianra Babiloniainaoa jatíbi onan
jonibo ea oinni bekanti en jato yoia
iki, ja en namataki jawe yoiai ixon ea
yoikanti kopí.

⁷Babiloniainaoa jatíbi ja onanyabo,
shinanmanres onannaibo, onanbo,
wishtin onanbo eiba bekanketianra, en
namata en jato yoia iki, ikaxbira jaskara
yoii iká onantiakin ea yoiti atipanya-
makana iki.

⁸Ja senentiainpura Daniel joá iki, jawen
janeribi Beltsasar nokon dios kikinman
rabikin en janea, jara ochaoma Diossen
shinanxonra jaa iká iki, jatianra en
namata neskákin en yoia iki:

⁹‘Beltsasar, shinanmanres onanai
jonibaon koshi; enra onanke jakon
Diossenra mia shinanxonai, jaskara
ixonra jatíbi joné jawékibo min onanke.
Ninkawe, en namá meran oinnara
neskara iki, jaskáaxon jaskara yoii iká
onantiakin ea yoiwe.

¹⁰En oxai rakáxon namatara neskara
iká iki:

Westíora jiwi kikin keyáshaman
mai naponbekonshaman nia.

¹¹Ja jiwira aniax kikinshaman raston,
itan

jawan xama naikibi meopia,
jaskara ikaxa ochó mai senenain-
xonbi oinna jishti iká iki.

¹²Jawen pei kikin metsáshaman,
jainoax jawen bimi kikínshaman

icha,
jatíbi jato jawékiamati senenra iká
iki.

Mainmea yoinabora ja naman otai
tsinkita iki,
noyai yoinabaon naabora jawen
poyanbaon iká iki,

jainoaax jatíbi nato netenmea
jonibaonra,

jan jati jaibakea jawékiati bia iki.

¹³ En namá meran oinnara, naikameax
westíora jato koirannai sontáro keská
ángel ishtonbires paketa iki.

¹⁴ Jatianra neskati saí ika iki:
Ja jiwi poxakanwe, jawen pon-
yanbo xatekanwe,
jawen peibo ras akanwe,
jawen bimibo janbis akanwe.

Jawen ota naman iká yoinabo
jabábanon,
jawen ponyain iká peia yoinabo
jabábanon.

¹⁵ Ikaxbi ja jiwi boró jawen taponyabi
tsekayamakin jainbi ja main
jenekanwe; yami
betan bronce cadenanin nexa-
kanwe, jaskáaxon ja
mai xobi meranbi jenekanwe. Jaki
nibí manbanon,
jainxon ja mainmea yoinabo betan
xobi pibanon.

¹⁶ Jawen shinan moa wetsaresibi
ibanon, jaskatax
yoina keská banébanon, jatianra
kanchis baritia
kaman jaskara jakonma iti iki.

¹⁷ Nato jaskáakin masá tenetira
jato koirannai
jakon ángelbaon yoia iki,
bochikia Diossa jatíbi atipana koshi
shinanya iki,
jonibo apo imati, ja imatinin
kenaabora jan jato apo imai ixon,
jatíbi jonibaon onantira iká iki,
ja jonibo xaranmea namanbiresa
westíora main joni koshi imai'.

¹⁸ Ea apo Nabucodonosornin, nam-
tara jaskara iká iki. Beltsasar, rama,
jaskara yoii iká riki ixon onantiakin
ea yoiwe, nokon mainmea onan joni-
baonra westíoraxonbi jaskara yoii iká
onanyamake; ikaxbi minra jaskara yoii
iká onantiakin yoiti atipanke, jaskara
ikenra jakon Diossen shinan mii meran
iki", akin.

¹⁹ "Jatianra Daniel, ja Beltsasar akin
akanai, jawetio basishokopari shinanni
jain iká iki, jaki beai shinanbaon
ratea. Jaskatainbira ea, apon, en yoia
iki: 'Beltsasar, ja en namata kopí itan
jaskara yoii iká kopí masá shinanya-
mawe', akin. Jatianra Beltsasarnin yoia
iki: 'Jawe ireskiai, min rawíboki jatíbi
ja namakan jaskara iti yoiabo paké-
banon!'

²⁰ Ja jiwi keyá itan raston min oin-
nara, naikibi nokota ikax, ochó mai
senenainxonbi jishti iká iki,

²¹ jawen pei metsáshamanbo, jawen
bimi ichaira ikax jatíbi jato jawékiamatí
senen, onsá yoinabora ja naman otai
bekana iki, jawen poyanbaonra peía
yoinabaon naakanai iká iki,

²² ja jiwira mia iki, koshi itan kikin-
biresa mia baneta iki, miara nai keyá
kamanbi nokota iki, jaskara koshi
ixonra jatíbi mai min iboa iki.

²³ Min oinnara, jato koirannai westíora
jakon ángel naikameax paketax neskati
yoyo iká iki: Ja jiwi rerakanwe,
jaskáaxon beshéakanwe, ikaxbi jawen
boró taponyabi mainbi jenekanwe; yami
itan bronce cadenanin nexakanwe,
jaskáaxon ja mainbi xobi meran jene-
kanwe. Jaki nibí manbanon, jainxon
abánon kanchis baritia senenai kaman
yoinabo betan mainmea xobi pikin, iki.

²⁴ Natora bochikia koshi Diossen mia
jaskáakin masá tenemati yoii iká iki.

²⁵ Miara moa jonibo betan iamai
yoinabo betan jaai kaxon, wakan akai
keskáribiakin xobi min piti iki, Jain-
xonra min yora nibikan mechaati iki;
Bochikia koshi Diossenra jawen koshín
jatíbi koshi iká jonibo, jato ati atipanke
iki ixon, min onannai kaman kanchis
baritia senen mia jaskara jati iki,
jaskara ixonra jawen keenabo jan jato
ikinti koshi jikimai.

²⁶ Ja jiwi boró taponyabi mainkobi
baneti ikára, Diossa koshi iki ixon min
onanketianpari, jakiribi mia imakanti
yoii iká iki.

²⁷ Jaskara iketian, min nokon esé chibawne, pontéshamanres iwé, moa ocha wetsayamawe; min jakonma akaibo moa jain senenres jenewe, jaskáxon jawebioma onitsapibo akinwe. Jaskataxa mia jawe iamai jakonshaman ikax, itan jawékinin bebonkaresi mia jabirati iki”, akin.

²⁸ Jatíbi ja jaskara iti apo Nabucodonosor yoiabora moa senena iki:

²⁹ Moa westíora baritia winota pekáora, Babiloniain jawen jakon ani xobo bochiki xabá ikain jawe ayamai apo kawantani,

³⁰ neskatí yoyo ika iki: “¡Oinkanwe, Babiloniara kikinshaman ani iki! Enra, nokon ani koshin, ea apo ixon nato nokon mainmea ani jema itiakin, en atipana oinkanon ixon en aká iki”, iki.

³¹ Aponra yoyo iikinbi, naikameax neskatí yoyo ikai joi ninkata iki: “Apo Nabucodonosor, joi ninkawe, miara moa apo iamai;

³² Jonibo betan iamaira moa yoinabo betan mia jati iki; kanchis baritia senenai kamanra, wakabaon akai keskáakin min xobi piti iki. Koshi Diossa jatíbi nato netenmea maibotiibi jato ati koshia iki ixon, min onanai kaman, itan já riki jawen keenbo jan jato ikinti, jato koshi jikimai ixon min onanai kamanra, mia jaskara iti iki”, iki ikaibo.

³³ Jaskataitianbira ja masá tene-mati yoia moa senena iki, jatianra Nabucodonosor jonibo xaranmeax pikota iki; wakabaon akai keskáari-biakinra xobi pia iki, nibikanra jawen yora mechaa iki, jawen boo betan jawen mentsisra nenketa iki, tetekan pei keska, itan jawen mentsis keskára iká iki.

Nabucodonosor benxoá

³⁴ “Jatio basi en masá teneti iká moa senenketianra, ea, Nabucodonosornin, naiori oinna iki, jatianra nokon shinan keyota ea moa benxoá iki, jaskataxa

koshiya Dioski ea jakonni yoyo ika iki, jara jatíbitianbires en neskara joibaon rabia iki:

‘Jawen koshi shinanra jatíbitian-bires iti iki;
ja apo ikára jatíbitian tekíkaresti iki.

³⁵ Já bebonra nato mainmea jonibo jawemabi iki.
Janra naikan itan nato main jawen keena keská akai.
Jawen koshin akaitianra tsonbi ja bechiteti yamake,
jaskara akairá tsonbi yokáti yamake’.

³⁶ Jaskánontianbira jakiribi nokon jakon shinan moa pontekin en bia iki, ea apo ixon en jato jakonhakin ikinnai, ea jakonhakanai itan kikin en bia iki. Jan ea shinankinaibo betan jan ea mai koirankina ani joni koshibora ea oinni bekana iki, jatianra nokon main joni koshi jakiribi ea jikiax, moa ikátiai bebonbires koshi ea iká iki.

³⁷ Jaskara iketianra, rama ea Nabucodonosornin en rabiai, ani riki ixonra en shinanai, naikanmea Apora aniaikin kikinman en rabiai, jaskara ikenra jatíbi jan aká ikonshaman, itan atikeskabiakin aká iki, jaskara ixonra iresama shinan-meetaibo jato namanbires shinanmee-mati atipanke”.

Chiketen wishaa iká

5 ¹ Belsasar, Babiloniaino aponra, aniaikin jawékiati, jawen mainmea jawen kikin jonibo waranka jato chania iki; jatianra apon itan jan jato chania beabaon jawékiakin icha vino pae xeakan iki.

² Belsasarninra, jawen papa Nabucodonosornin Dios rabiti xobon-konia, Jerusaléhainoa bea oro vasobo, oro tazónbo beti jato yoia iki.

³ Ja vasobo betan tazónbo moa bekan-keitianra, ja apon awinbaon, itan jawen merati awinbaon Jainxon jawen ani joni koshibaon, jan xeakana iki.

⁴ Jatíxonbira vino pae xeakana iki, jaskáxonra ja oro aká, plata aká, bronce aká, yami aká, jiwi aká, makan ja rabiti aká jawéki rabikana iki.

⁵ Jaskákanaitianbira joni yamankobi westíora meken pikóxon, xenin ikai lámpara joékan tenaa, ja ikana chité meranjisht iketian oinkana, xobo chiké joxo ikainko metotinin wishaa iki. Ja wishai meken oinnaxa apo,

⁶ raketen yatana taenkoniaxbi peokoo-tax maponko kamanbi saki iká iki.

⁷ Jaskatira saí ika iki, jatianra onanmisbo, onanbo, itan wishtin onanbo ja Babiloniainoabo jato kenaa iki, jatianra jato yoia iki: —Jan nato chiketen iká yoyo axon jaskati iká onantiakin ea yoiketianra, púrpura chopajakon sawemaxon, oro cadena teomaxon nokon main ja kimisha itin iká joni koshi en imati iki —akin.

⁸ Jatíbi ja apon yonoti onan jonibora ja chité meran jikikana iki, ixonbira ja wishá tsonbi onanxon jaskara yoia riki ixon, onantiakin apo yoiti atipanyamakana iki.

⁹ Jatianra apo Belsasar kikínbiros akin raketen yatanna iki, jatiobi jawen bemananra kikínshaman pasná iká iki. Jawen joni koshibaonra jawe atti onanyamakana iki,

¹⁰ jawen bake, jainoax jan chania bea kikin jonibo saí ikanaaitian ninkataxa, Jain ikana chité meran jikixon jawen tita apo ainbaon yoia iki: —¡Mia apo jatíbitian jabanon! Jakonma shinanni raketi pasnáyamawe,

¹¹ mia apo iká mainra, jakon Diossen shinanman jakinna westíora joni jake. Min papa apo inontianra, jawen mapón shinannaijishtibires iká iki, jaskáxon jakon atti onan shinanyara iká iki, kikínbiros onan shinanya ikaxa diosbos keská iki. Jaskara iketianra min papa apo Nabucodonosornin, nato mainmea onanyabos, shinanman onanmisbo, onanbo jainoax wishtin onan jonibaon koshi iti ja joni janea iki,

¹² Daniel, Beltsasar akin apon janea meran moa tsoa jaskara iosma keská shinan jaketian, ishtonbiros onanai iketian, jainoax jaskáxon jawéki atti onan shinanya iketian, namá jaskara yoii iká onan iketian, jone joibo onantiakin yoixon atikoma jawékiboponteai iketian. Daniel kenawee, janra ja chiketen iká wishaa onantiakin mia yoiti iki —akin.

¹³ Danielra apo bebon bokana iki, jatianra apon yokata iki: —¿Miarin Daniel, ja nokon papa apo Nabucodonosornin, Judeainoa jato yatanxon benontian mia bekana joni?

¹⁴ Miimeranronki diosbaon shinan iki ixonra ea yoikanke, min shinan ponté, mia jawéki onan, jainoax mia onan shinanyara ea yoikanke.

¹⁵ Nato nokon mainmea bebonbiros onan jonibora, neno ikanke ja joibo yoyo axon jaskara yoii iká onantiakin ea yoiiro bekana iki, ixonbira jawebi onanyamakanke.

¹⁶ Jaskara ikenbira, yoikanai en ninkáke, onantima jawékibonantiakin yoixon, atikoma jawékibomin ponteai. Ja joibo yoyo axon, jaskara yoii iká onantiakin min ea yoiketianra, púrpura jakon chopajakon sawemaxon, oro cadena teomaxon, ja kimisha itin iká nokon mainmea jaton joni koshi kikinen mia imati iki —akinbo.

¹⁷ Jatianra Danielnin yoia iki: Min ea menikasai jawékibomin nabon, ja min xobo meranshaman iti min ea yoia wetsaboinmanoyoiwe. Jawe binoxomabira ja chiketen wishaa, joibo jaskara yoii iká riki ixon en mia yoiti jake.

¹⁸ “Min papa, Nabucodonosor riki, koshi Diossen apo imaxon kikin mai menia, kikínbiros koshira imaa iki, kikínbiros ninkakaatai itan jakonman rabikanaira imaa iki.

¹⁹ Ja koshi menia kopíra, jatíbi jemameabo, jatíbi mainmeabo, jainoax jatíbi meskó joia joni jaki shiroymakin jakonhakana iki, jainoaxa já

Yamankoxonbi chiketen wishaa oinax apo rateta.

bebонmeax saki ikana iki. Jaskara ixonra jan akasaibo retexon, iamaxon jan jamakasaibo jato jamaa iki; jatíribibora koshi jikimaa iki, Jainxonra jatíribibo koshi pikoxon jato namanbires imaa iki.

²⁰ Ikaxbira bebонbires jawen rabíti shinan já meran bochoketian, Jainxonra jawen keena keskáres aketian itan rabíketianra, ja apo ikax koshi itan anibires ninkakaatai iitai moa bichina iki.

²¹ Moa jonibo betan iamaira janbiribi iká iki, jaskataxa yoina keská baneta iki; niimeranoa burrobo betanra jaa iki, wakabaon akai keskáribiakinra xobi pia iki, nibikan akára jawen yora mechata iki, jatíbi nato main apo iká jonibo jato

ati koshia riki koshi Dios ixon onanai kaman, itan janra jawen keenbo jan jato ikinti jato koshi jikimai ixon onanai kamanra jaskara iká iki.

²² Jatianra rama mia apo Belsasar iki, ja jonin bake, jaskara ixonra ja winatabo min onanke, jaskara ikaxbira namanshoko shinanmeetax mia jakon jaama iki.

²³ Jaskáyamaira, ja naikanmea Iboki mia shiroke, Diossen xobonkonia vasobo betan tazónbora jan xeanoxon mesanko min jato bemake, jaskáaxonra, ja min chania beabo betan jabaon mato xeake, Jainxonra oro, plata, bronce, yami, jiwi itan makan akana diosbo min rabike; ja diosbaonra oinyamai, ninkáyamai,

jawebi onanyamake. Jaskara ixonra, jan mia jamaa Dios min rabiamake, jatíbi min akaibora jan amaares min akai iki.

²⁴ Jaskara kopíra, ja joibo wishati ja meken jan raana iki,

²⁵ MENE, MENE, TEKEL y PARSÍN iki iká,

²⁶ ja joibora neskara yoii iká iki: MENE: Jatio basi mia iti netebora, Dossen moa topona iki; jaskáxonra Jain senenres mia iti aká iki;

²⁷ TEKEL: Min iwera moa balanzanin topona iki, jatianra jatí min iwe iti senenma namanbires iká iki;

²⁸ PARSÍN: Mia apo iká maira moa naponbekon kaxkea iki, jara medobo betan persabo meniti iki".

²⁹ Jatianbira apo Belsasarnin jato yoia iki, Daniel jakon chopá púrpura sawemati, Jainxon oro cadena teomati, jaskáxonra jatíbi jato ninkámakana iki, jatianbi peokootax Daniel, jawen kimisha itin iká ja mainmea jaton joni koshi iká iki.

³⁰ Ja yamébira Babilonia jonibaon apo, Belsasar retekana iki,

³¹ jatianra Mediainoa Dario ja main apo iká iki. Ja Dariora sokota chonka rabé baritiaya iká iki.

Leónbaon kininko Daniel iká

6 ¹Apo Darioninra pacha rabé chonka joni koshiba janeti shinanna iki, ja apo iká mainko wetsankobo koshi itira jato aká iki.

² Jabaon koshi itira, kimisha joni jato xewina koshi imaa iki, ja joni koshibaon jakonhakin tee akanon ixon jato koirantira jato imaa iki, ja apo jawé jakonmabi itima kopí. Ja joni koshiba koiranti koshi ikára Danielribi iká iki,

³ ja jato xewina koshi ikábo bebonbires onan, itan ja main jato ikinnai koshi ikábo bebonbires onan Daniel ikára, basiamabires onantibires iká iki.

⁴ Tee koirannai joni koshibaon itan jato ikinnai joni koshibaonra, jakonmaakin apo tee axonai ixon jan

jakonmanin yointira benakana iki, ikaxbira Daniel ikon jakon joni iketian, jan jakonmanin yointi jawé jakonmabi nokoyamakana iki; jaskara iketianra jawé jakonmabi ayamaitian, jakonmara ikai ikax keshati atipanyamakana iki.

⁵ Jaskara ikenbira, jaskáxon jakonmaati shinanboreskana iki, jaskatira yoyo ikana iki: "Danieln jakonma akaitian keshanxon benakinbira non nokotima iki, jawen Dossen esé senenhainko axonpariresa non jakonmain paketi iki", ikibo.

⁶ Jaskáxonra, tee koirana joni koshibaon itan jato ikinnai joni koshibaon, apo Dario betan yoyo iki kanoxon jatíxonbi senenbires shinankana iki, jatian moa já bebon ixonra yoikana iki: —¡Mia jatíbitian jabán!

⁷Nato mainmea jato ikinnai joni koshibora Jainbicho tsinkike, Jainxonra shinankanke ja senenhati esé pikoxon apon jato ninkámati, jara neskara iki, kimisha chonka nete kaman tsonbi wetsa diosbi, itan tsoa jonibi oracion meran yokátima, jaskáyamakinra miabichores akanti iki. Jawerato joninki yoitimakin senenhayamai, jara leónbaon kininko potakanti iki.

⁸ Jaskara iketian, min ja esé onantiakin yoiwe, moa wetsa keskaatima inon ixon min Jane wishawe, medobo betan persobaon eséra jaskara iketian, tsonbi keyótí yamake —akin akana iki.

⁹ Jaskáakanara, apo Darionin Jain esé iká kirikain jawen Jane wishaa iki.

¹⁰ Jatian ja senenhati esé akana onanaxa, Daniel jawen xobonko kaa iki, kaaxa Jerusalénhorí iká ventana kepen-taan, oranhanan Dios rabii chirankoota iki. Netetiibira kimishaakin jaskara aká iki, jatíbitian jaskaai axea ixon.

¹¹ Jatianra ja Jonibo jatikaxbi Daniel-nin xobo meran jikixon, oranhanan jawen Dios rabiaitian nokokana iki.

¹² Jatianbira ja senenhati esekan yoia apo yoii bokana iki, jatianra yoikana iki: —Minra ja senenhati esé jatíxonbi

ninkati pikoa iki, Jainra yoiai, jaweratobaonki ja kimisha chonka nete kaman miabicho atitianbi, wetsa dios iamax wetsa joni oranai, jara leónbaon kini meran potakanti iki, ¿Jaki ikonma iki? Jaskara riki ikira iká iki. Jaskara iketianra ja koshi joi senenti jake, medobo betan persabaon esé jaskara iketianra, jara tsonbi soati yamake —akinbo.

¹³ Jatianra ja jonibaon yoiboresa iki: —Jaskara ikenbira Daniel, ja yatanxon bekana Judá jonin jawekeskáxonbi mia ikonhayamai, ja koshi eséribira ikonhayamai, netetiibi kimishakin oranaira moa non oinke —akin.

¹⁴ Jaskara ninkaxonra apon kikin-biresakin masá shinankin, Daniel jaskáxon xabakaamatí benaa iki. Bari jikiai kamanra jaskáxon xabakaamatí benaa iki,

¹⁵ ikaxbira ja jonibo apoiba boribakan iki, jatianra yoikana iki: —Minbira kikinhakin onanke, medobo betan persabaon yoiai, ja atima yoiabo iamax koshi esé axon ja apon jawen jane Jain aketian moa jawekeskáxonbi tsonbi soatima —akinbo.

¹⁶ Jatianra Daniel bexon moa leónbaon kini meran potati apon jato yoia iki. Jaskáxonbira akanamatian Daniel apon yoia iki: —¡Ja min Dios, ja rabikin min akonkin senenhatonin, mia xabaabanon! —akin.

¹⁷ Daniel kini meran akátianbira, makan bexon ja kini xepikoti xepokana iki, jatianra apon jawen meosotinko iká jawen janenbi sellana iki, ja apo akinnai jawen ani joni koshibaonribira, jaton meosotinkonia jaton janenbi sellankana iki, ja esekan jaskara ati yoia iketian Daniel axon akonkin senenhaka kopíra akana iki.

¹⁸ Japekáora jawen ani xobon apo kaa iki, jatianra jawékiamabi oxai rakata iki, jan raroti apachoaibora moa ayama iki; jainoaxibira, ja yamé oxati atipanyamaa iki.

Leónbo xaran Daniel potakana.

¹⁹ Moaribi nete xabaketianra, wenitax leónbaon kininko ishto kaa iki.

²⁰ Moa ochóma ixonra onis join Daniel kenai apo, neskata iki: —Daniel, jiria Diossen yonoti, ¿Akia atipankin min Diossen, ja rabikin min akonkin senenhatonin, leónbaon ati ikenbi mia xabáakin? —iki.

²¹ Jatianra Danieln yoia iki: —¡Mia jatíbitian jabanon!

²² Nokon Diossenra jawen ángel raanke, janra leónbaon kexa xepoke, jawe jakonmabi ea ayamakanon ixon, Diossenra onanke en jakonma akáma, Jainxonra miki ramíkin jawe jakonmabi en akáma iki —iki.

²³ Jaskáketianra ikonbiresi apo raroa iki, jaskáxonra ja kininkonia Daniel pikokanon ixon jato yoia iki. Pikóxon oinkarna jawe xatéomabi iká iki, Dioski ikoni koshiax chipota kopíra jaskara iká iki.

²⁴ Jaskara iká pekáora, apon jaskara jato ati yoia, ja jonibaon Danielnin jakonma aká yoia jonibo bekana iki, jaskáaxonra jaton awinbo betan jaton bakeboyabi ja leónbaon kininko jato potakana iki; jatianra ja kini chichó nokókanamatianbi leónbo jatoki choronbeiranxon jato beshéakaná iki.

²⁵ Jatianra apo Darionin maibotiibi iká jonibo, jainoa nato mainmea meskó joiabo kirika wishaxon bomakin neskara jato yoia iki: “Eara keenai mato jakonbires itin, itan mato jawékinin bebontinin,

²⁶ Jainxonra jaskara akanti yoixon ja senenhakanti en yoiai, ea apo iká mainmea jonibaonra jatíxonbi ja Danielnin Dios yoiti ixonkanti iki, Jainxonra já rabikanti iki.

Já riki jiria Dios,

jaskara ikaxa jatíbitian jake.

Jain apo iká jawen maira,
jawetianbi keyotima iki,
jawen koshira jatíbitian iki.

²⁷ Jara jamamis iki, itan jakonhain pikomis iki;
naikan itan nato mainra jan ratéti jawékibo akai.

Janra leónbaon mentsisainoabi
Daniel xabakamaa iki”, akin.

²⁸ Jaskataxa Daniel apon joni koshi ikí bebonkeresa iki, ja Dario apo inontian, Jainoa ja Perciainoa apo, Ciroribi apo inontian.

Chosko ani yoina namá meran oinna

7 ¹ Wetsa nete, Belsasar, Babiloniain apo iká reken baritia iketianra, Danielnin namá meran meskó jawékibo oinna iki. Ja oxájishtenatianbira ja namata ikonshaman jawékibo kirika meran wishaa iki. Ja wishaara neskara iká iki:

² “En namá meran oinnara chosko niwe koshi bexon xoon akatonin aniparo jene bechona iki.

³ Jaskataibira ishtonbires, chosko ani onsá yoina, jaskábiressma wetsaresibibo, aniparo meranoax pikota iki.

⁴ Ja rekenara león jisá iká iki, ikaxbira jawen peí tetekana keská iká iki. Ja en oinnaitianra jawen pei tsekankana iki, mainmea wakexonra, jawen chinita taebaonbicho nichinkana iki, jaskaakanara joni jawen taén nia keská iká iki, jatianra jawen manapo moa jonina baneta iki.

⁵ Japekáo iká ani yoina oso jisára, benkex jawen pishpachi wetsaorikea xewina keyá iká iki, jawen xeta xaran kimisha pishia, jatianra neskaakin yoikanai en ninkata iki: ‘¡Moa katanwe, miñ atipana kaman jatíbi pitanwel! Akinakanai.

⁶ Jawen kimisha itin iká ani yoinara, ani ino leopardo jisá iká iki, ikaxbira jawen pekáin chosko peia; itan chosko mapoyeribi iká iki, jara jato ikinon ixonkoshi menia iki.

⁷ Jawen chosko itin iká yoina namá meran en oinnara siná onsá itan kikinbires koshi iká iki. Jawen ani xetabo yamibires, jatíbi jawéki pikinra beshéa iki, ja texeabora jamákin payoa iki. Jatíbi wetsa yoinabó en namá meran oinna keskáma, wetsaresibi ani yoina jawen maponko chonka machanyara iká iki.

⁸ Ja machanbo oinni iikin, en oinnara wetsa machan maxkocha pikota iki, jatianra ja kimisha machan tsekakana iki, ja senentiaiñbi pikota machan xabá meniti kopíra akana iki, jawen berora jonina keskábo ikax, kikinni rabiti jawen kexakan ani jawékibo yoyo ika iki.

Jato jaskara ati Diossen shinanna

⁹ Enra oinkin jeneyamaa iki, koshibaon
jakon yakátibo yasánkanai
kamanra en oinna iki,
jatianra westíora Yosi ja wetsa
yakátinin yakata
iki. Jawen sawea chopá waxmen
keská kikin
joxo, itan jawen boo xopó chopá
keská joxo iká iki. Jawen yakáti
itan jan

tarameetai jawen taebora chiibires iká iki,

¹⁰ jainoax já bebon pikota westíora parora chiibiresibi iká iki. Já akinnabura warankabaon waranka itan, já bebon niabura millónbaon millón iká iki. Jato joi benxoaxonai jonibora moa yoyo iki peokokana iki, jatianra Jain jaton jaskara akábo wishaa kirikabo chopekana iki.

¹¹ En oinna, ja maxkocha machan rabiti yoyo ikaitian ninkákaskinra en oinkin jeneyamaa iki, jatian en oinni iitaitianra ja ani yoina retéxon itan beshéaxon, menónon ixon chii tiritai meran potakana iki.

¹² Ja wetsa ani yoinaboribira moa koshi bichinkana iki, ikaxbira jatian ati senenai kaman jato jamaparikana iki.

¹³ Yaméra namá meran oinkin en teki-boresa iki. Ishtonbiresa ikanwana iki: Joni bake jisábi nai koinman joáira en oinna iki, jara ja Yosi joni ikain kaketian; já patax imakana iki.

¹⁴ Jatianra joni koshi menixon, ani itan jakon apo imaa iki, jatianra jatíbi maibotiibi iká joni-baon, itan jatíbi meskó joiabaon yoiti ixon jawen joi ninkáxonkanti iki. Jato ikinnai koshi ikára jatíbitian jaskábires iki, ja ikinnai apo ikára jawetianbi keyótima iki.

¹⁵ Ea, Danielra, kikinni raketa iki; jatianra jatíbi en oinnabo jaakinres en shinanna iki,

¹⁶ ja charokanainoara westíora joni pataxon en yokata iki, jatíbi ja ikábo onantiakin ea yoinon ixonra en yokata iki. Ea yoitininra keena iki, jatianra ea neskáakin yoia iki:

¹⁷ Nato chosko onsá yoinabora, ja nato neten jaton koshi iti chosko apobo iki.

¹⁸ Ikaxbi japekáora koshi Diossen, jonibo koshi ixon, jato ikinti imati iki, jaskara ikanara jatíbitianbires iti iki.

¹⁹ Jawen chosko itin iká, onsá yoinaki jave yoii iká iki ixonra kikinhakin en onankasa iki, ja wetsabo keskáma kikinshaman wetsaresibi iketian, jawen jisá ikonshaman jaki rakétibires: jawen xetabo yamibires, jawen mentsisbo bronze yamibires; jatíbiria natexa iki itan beshéa iki, jainoax ja texeabora jamákin payoa iki.

²⁰ Ja jawen chonka machanki jave yoii iká iki ixonra en onankasibaa iki, jainoax ja maxko machan beroya itan kexaya ikax rabiti jakonmabiresi yoyo ikaki, jave yoii iká iki ixonra en onankasa iki, jara ani machanbo xewina koshi iká iki, jatianra já xabá meniti kopí kimisha machan paketa iki.

²¹ Jainxon en oinnara ja machanman Diossen jonibo betan reteanankin, jatoresa iki,

²² Jatianra ja Yosi jatoki nokotai kaman, ja koshi Diossen jonibo atikeskabiakin jato akinna iki, jaskataxa ja Diossen jonibo, jatian apo ixon jato ikinti moa senena iki.

²³ Jatianra yoia iki:

‘Ja chosko itin iká onsá yoinara nato main ja chosko itin iká apo iti iki, jatíribibo keskáma wetsaresibira iti iki.

Jatíbi nato mainmeabora keyokin jato piti iki, jatora beshéakin jamáti iki.

²⁴ Ja chonka machanra nato main ja chonka apo itibo iki. Jabo iká pekáora wetsa koshi apo jato ikinnai iti iki, ja reken ikábo keskáma wetsaresibi, jaskara ixonra ja kimisha apo moa jato naman paketi iki.

²⁵ Koshi Dioskira jakonmai yoyo iti iki, Jainxonra jawen jonibo jato keyo keyobainti iki, ja Diossen jaskara ati yoia esébo, itan jaskáakin fiesta axontibora moa wetsakeska iti iki, jatianra ja

Diossen jonibo jawen keena keskáres jato ati iki, kimisha baritia wetsa naponbekonra jato jaskáati iki.

²⁶ Ikaxbira ja joi benxoibaon jawen koshi bichinxon, kikin jatíbi ras akanti iki.

²⁷ Jatianra apobo ixon jato ikinkanti iki, jato ikinti atipana koshiaxon, itan jakonhakin jonibaon jato oinkanara iti iki, jatíbi maibotiibi nato mainmea jato ikintira, Diossen jonibo menia iti iki.
 Ja apo ikára jatíbitian iti iki, jatianra jatíbi nato mainmea jemabaon axonti iki, itan yoiti ixonkanti iki’, akin.

²⁸ Neskatira senennai ja en yoia joi. Jatianra ea, Daniel, ja en oinna jawé-kibo jaakinres shinanni raketia ea pasnata iki, ixonbira ja en oinna jawé-kibo tsoabi jawebi en jato yoiamaa iki”.

Jawen jonibo kopí Danielnin orana

9 ¹“Dario, Asueronin bake, medo jonira, caldeobaon apo ixon jato ikinnai iká iki.

² Ja apo iká reken baritia iketianra, ea, Daniel, profeta Jeremíassen kirkánin yoiai onannoxon en yoyo aka iki, Jerusalén keyokin rasakanara kanchis chonka baritia kaman jaskarabi iti iki, ixon yoiai onankasai kopí, jaskara itira Ibonbi Jeremías moa yoia iká iki.

³ Jatianra Ibo yokákin en icha orana iki, ayunankinra jakonma xaxa chopasaweax ea chiimapon yakata iki.

⁴ Enra nokon Ibo Dios orana iki, jaki keshaira ea neskata iki: ‘Kikin itan koshi Ibo Diossé, jato axonti yoia ixonra jatíbitian min senenhai, Jainxonra jan mia noiabo itan min esé senenhaibo, minribi jato noia min jato onanmai:

⁵ ochaxonra non jakonma ká iki; mia yamaa keskatira noa jaa iki; min esébo itan min koshi joibora non jenea iki.

⁶ Min yonoti profetabora non joi ninkáxonyamaa iki, jabaonra min janenko non apobo joi yoia iki, non koshibo itan non reken papabora yoikana iki, Jainxonra jatíbi Israel jonibo yoikana iki.

⁷ Mia, Ibora, atikeskabiakin jakon akai iki, ikaxbi noa judá jonibo ja Jerusaléhain jaabo, ja wetsa israelitabo, ja ochóma jaabo itan ochó jaabo, ja miki yoitimaketian wetsa main min jato potaa jain jaabo betanbira, rama noa rabina ikanai.

⁸ Non Ibó, noabura, non apobo, non koshibo itan non reken papabo ikai keskáshamanribii miki ochaa ikax noa rabinkanai.

⁹ Ikaxbi, non Diossé, mia jaskábi ixonra min noa noibati iki, jaskara ixonra jakonmabo aká ikenbi min noa shinanaxontima iki. Noara miki ochaa iki,

¹⁰ jaskákinra mia non ninkáyamaa iki, Ibo Diossé, min yonoti profetabo meranxon min noa esé meniabira yoitmabio noa iká iki.

¹¹ Jatíbi Israel jonibora, min jato onamáa joibo ayamai yoitimakana iki, min ati yoiabura akáshamakana iki; jaskara kopíra noki jakonma paketa iki, min yonoti, Moiséssen esé wishá meran jaskara ati yoiaria min senenhaa iki, noa miki ochaa kopíra min aká iki.

¹² Minra, noabo itan jan noa ikinna joni koshibo ramiatyoyia ixon, kikinshaman jan masá teneti jakonma noki raana iki, jaskáaxonra ramiamisti onsá min yoia min senenhaa iki, Jerusalénki jan masá teneti paketa keskára nato neten Janetianbi ikáma iki.

¹³ Jatíbi nato jakonma noki bear, Moiséssen esé wishakan yoiai keská iká iki; jaskara ikenbira non mia benayamaa iki, non Ibo Diossé, non jakonma cheabora non janeyamakin, ja min ikon esé non chibanyamaa iki.

¹⁴ Jaskara ikenra, Ibó, noa masá teneti shinanna ixon, nato jakonma min

noki raana iki; jaskara ikenra mia Ibo itan non Diossen jatíbi akaibo atikeskabiakin jakonhakin min akaibo iki; ikaxbira non mia ninkáshamaa iki.

¹⁵ Non Ibo Diossé, min jonibo Egiptonkonia pikoxonra, min koshi min jato oinma iki, jaskáaxonra ja netebo inontian peoxon rama kamanbi min jane jakonshaman min ninkakamaa iki, ikaxbi ochaxonra non jakonma aká iki.

¹⁶ Ibó, nonra onanke miara noibamis iki. Nonra mia yokatai, moa Jerusalénki sinati jenéwe, ja kikinni mia sinata moa tantiwe, jara min jema iki, jara min jakon manan iki. Jatíbi ja patax iká maibora Jerusalénki itan min joni-boki shirokanai, non ochakopi itan non reken papabaon ocha kopíra ikanaí.

¹⁷ Non Diossé, nato min yonotinin mia yokákin orana minkáwe; Ibó, jatíbi joni-baonra mia riki ani iki ixon onankanti iki, mia rabiti xobo jakonma baneta iken noibawe.

¹⁸ Noa axonwe, nokon Diossé, ninkawe; non jema ras iká kikinhakin oinwe, ja jemara Jainxon non mia rabiai iki, ras akana kikinhakin oinwe. Non mia yokataira noa jakonni jaa ixon jaki koshixon non akaima iki, mia kikinbires noibamis iketianres non akai riki.

¹⁹ ¡Ibó, Ibó! ¡Noa ninkáwe, non jakonma akábo noa shinanxonyamawe! ¡Noa axonwe, Ibó, noa akinwe! ¡Nokon Diossé, mia riki ani iki ixonra mia onankanti iki, min jema kopí, Jainxon min jonibo kopí, mia rabiaibo iketian basiamakin noa akinwe! iki.

Kanchis chonka semana yoii iká

²⁰ Enra orankin jeneyamakin, nokon ochabo keshana iki, nokon joni Israelbaon ocharibira ea keshaa iki, Jainxonra Jerusalén kopíribi nokon Ibo Dios en yokata iki.

²¹ Orani ea iitaitianra, en namaar meran oinhantana ángel Gabriel noyakirani joax eki nokota iki, ja yantanpakera jatian Dios jawéki meniti moa nokotaishoko iká iki.

²² Jatianra ea yoia iki: ‘Daniel, ramara ea joke nato jawékibo min onanon ixon mia ninkámai.

²³ Ja min orankin peonontianbira, Diossen ninkáxon mia akinti shinanna iki. Ja mia akinnai mia yoiira ea joke, Diossa kikinni mion keenai. Rama nato kikinhakin ninkáwe, ja namá jaskara yoii iká min onanon:

²⁴ Kanchis chonka semanaparira winóti jake,
min joniboiba itan min jakon jemanko ja yoitimakana,
itan ochakanabo moa Jainres senenti, jakonma aká ikenbi jato shinanxontimara iti iki,
jatianra atikeskabiakin jakonhakin ati jatíbitian jati iki,
jaskataxa ja namá itan ja rama jaskara iti yoia senenti iki.

²⁵ Natora min kikinhakin onanti jake: Jerusalén jakiribi jakon inon ixon akanti,
jato yoiai kamanra kanchis semanapari winóti jake,
ja Diossen joni koshi imaa nokotai kamanra iti iki,
ja Jerusalén callebo, itan jawen makan chikébo
jakiribi akanara, kanchis chonka rabé
semanabichores iti iki,
ikaxbira ichabires masá teneti iti iki.

²⁶ Sokota chonka rabé semana winota pékáora, westíora apon jonibo joxon ja Diossen iboa joni koshi retekanti iki.

Jerusalén betan ja Ibo rabiti xobora ras akanti iki.
Jenetia beai keskatira, basimabi jaskarabo jawen Jainsenentiaín nokótí iki,
Jain kamánres jaskara iti senentiaín,
moabi shinanna senenai kamanra reteananti chibarresti iki,

jainxonra jatíbi ras abotankin
chibánreskanti iki.

²⁷ Westíora semána kaman bebonra,
ja apon kikínbiresh icha jonibó betan
ja senenhabekonti joi ati iki,
ikaxbi ja semána naponbekonra,
yoina
Ibo menoxonti, itan jawéki meniti
moa atimaakin xepoa iki.

Jatianra jainxon Ibo yoina meno-
xonti
ikainxon, jakonmabires onsá jawéki
akanti iki,
jan jato jaskara jawéki amai
joniki,
jan ras ati onsá jakonmabires jaki
paketai kamanra jaskara akanti
iki' ”.